1.3. Muhacir-Ensar Kardeşliği

İslam için her şeylerini geride bırakıp Medine'ye hicret etmiş bulunan muhacirlere, Medineli ensar muhabbet ve samimiyetle kucaklarını açmışlardı. Muhacirler, Medine'nin havasına, âdetlerine ve çalışma şartlarına alışkın değillerdi. Mekke'den gelirken de beraberlerinde hiçbir şey getirememişlerdi. Bu sebeple, muhacirlerin ensarla kardeşlik bağlarının güçlendirilmesi ve onların Medine'nin hayat şartlarına alıştırmaları gerekiyordu.

Peygamberimizin hicretten kısa bir süre sonra yaptığı kardeşlik anlaşması sayesinde, kırk beşi muhacirlerden, kırk beşi ensardan olmak üzere doksan Müslüman kardeş ilan edildi. Muhacirlerin mağduriyeti giderildi.

Yapılan kardeşlik anlaşmasına göre, ensar Medine'deki fazla arazilerini muhacirin yerleşmesi için bağışlayacaktı. Böylelikle Medine'deki sahipsiz arazilere ve ensarın bağışladığı yerlere muhacir yerleşecekti.[7] Medineli biri vefat edince, muhacir kardeşi akrabalarıyla birlikte ona vâris olabilecekti. Bu iman ve din kardeşliği sayesinde, muhacirlerin geçinme ve barınma sorunları da çözülmüş olacaktı. Ensar anlaşmadan kısa süre sonra muhacire yardımcı olmaya başladı. Ensardan her biri âdeta muhacirlere yardımcı olma için birbiriyle yarışıyordu.

BİLGİ NOTU

Peygamberimiz ensarla muhaciri birbirlerine kardeş yaptığı bir sırada Hz. Ali çıkageldi. Gözyaşları arasında, "Ya Resulallah! Sen sahabeleri birbirine kardeş yaptın; benimle hiç kimse arasında kardeşlik kurmadın." dedi. Peygamber Efendimiz: "Ya Ali! Sen dünyada ve ahirette benim kardeşimsin!" buyurarak gözyaşlarını sildi.

(Tirmizi, Sünen, C 5, s.300)

7. Belazurî, Ensabü'l Eşraf, C 1, s. 270.

Ensarın, muhacir kardeşlerine gösterdikleri bu örnek misafirperverlik, cömertlik ve fedakârlık "**Daha önceden Medine'yi yurt edinmiş ve gönüllerine imanı yerleştirmiş olan kimseler, kendilerine hicret edip gelenleri severler; onlara verilenler karşısında içlerinde bir çekememezlik hissetmezler; kendileri zaruret içinde bulunsalar bile onları kendilerinden önde tutarlar. Nefsinin tamahkârlığından korunabilmiş kimseler, işte onlar saadete erenlerdir.**"[8] ayetiyle Kur'an'da övülmüştür.

Sevgili Peygamberimiz (s.a.v) kardeşlik anlaşmasını yaparken, rastgele iki Müslümanı bir araya getirmemişti. Peygamberimiz Müslümanları iyice tanıdıktan, durumlarını inceledikten ve kardeş yapılacak her bir ailenin ortak özeliklerini belirledikten sonra muhacir ile ensarı [9] birbirine kardeş yapmıştı. Mesela, Selmân-ı Fârisî ile Ebu'd-Derdâ, Ammar ile Huzeyfe, Mus'ab ile Ebu Eyyûb Hazretleri arasında mizaç, zevk, hissiyat itibarıyla tam bir ahenk vardı.[10]

Yapılan kardeşlik anlaşmasına göre ensardan maddi imkânları iyi olan ailelerden her biri, muhacirlerden bir aileyi yanına alacaktı. Mallarını onlarla paylaşacak, beraber çalışıp beraber kazanacak, onların Medine toplumuna ve hayat şartlarına alışmalarını sağlayacaktı. Toplantıdaki herkes bu şartları kabul etti.[11]

Kurulan bu kardeşlik köprüsü, hiçbir milletin tarihinde rastlanmayacak eşsiz bir şeref tablosu olmuştur. Bu kardeşlik neticesinde meydana gelen dayanışma, yardımlaşma ve hayırseverlik Müslümanların güçlenmesinde, Medine İslam toplumunun ve devletinin sağlam temeller üzerine bina edilmesinde oldukça önemli bir yere sahiptir. Çeyrek asır gibi kısa bir sürede İslam'ın yarımadanın tamamına hatta farklı kıtalara bölgelere yayılması, bu din kardeşliğinin eseridir denilebilir.[12]

YORUMLAYALIM

İslam Dünyasındaki mazlum ve mağdur Müslüman toplumlarla ilişkilerimizi Ensar-Muhacir kardeşliği çerçevesinde değerlendiriniz.

---

8. Haşr suresi, 9. ayet.
9. İbrahim Sarıçam, Hz. Muhammed ve Evrensel Mesajı, s.141.
10. Tecridi Sarih Tercümesi, C 7, s.76.
11. Muhammed Hamidullah, İslam Peygamberi, s. 181.
12. Tecridi Sarih Tercümesi, a.g.e. s.77.